

De duinconsulent

een interview met Ton van Schie

MARCEL TAAL

Wie zegt er dat de Nederlandse agrariër niet voor het milieu is? In de serie interviews met duinconsulenten zijn we nu aangeland in het Westland. Eén van de meest serieuze alarmcentrales van de Stichting Duinbehoud is tuinder Ton van Schie. Hij houdt samen met zijn broer Kees en Gerben van Geest de duinen bij Monster, 's-Gravenzande en Hoek van Holland voortdurend in de gaten.

Dat is niet zo moeilijk voor iemand die zo met die duingebieden begaan is. Bijna elke week maakt hij hetzelfde rondje van woonplaats Honselersdijk langs de duinen bij Monster en Hoek van Holland, het Staelduynse Bos en de Oranjeplas. Dat gebeurt al zo'n 15 tot 20 jaar, en zijn broer maakt ongeveer hetzelfde tochtje. Niet samen, want het gaat om de natuur en niet om de gezelligheid. Hij ziet zijn broer trouwens wel vaak genoeg. Sinds enkele jaren runnen ze samen het tuinbouwbedrijf dat vroeger aan hun vader toebehoorde.

Op een ijskoude novemberdag maken Ton en ik samen het rondje dat hij zo goed kent. Het was de kou waard.

Grote variëteit

Ton weet ontzettend goed wat er in zijn gebied gebeurt. Als je met hem meeloopt zal hij je steeds overall op wijzen. Hij richt zijn vinger plotseling op een sperwer of hij kijkt me vragend aan bij een onbekende paddestoel: "Die moet ik opzoeken, want het is een zeldzame soort". Binnen vijf minuten kan het je al duizelen van de plantjes die hij in het meest kleurloze deel van het jaar nog herkent. Ik had ook nog nooit van een appelvink gehoord, maar Ton vertelt trots dat hij hem heeft gezien in het Hoekse Bos. Dat is een landgoed-achtig stukje

bos dat een prachtige afwisseling is van de nabije open duingebieden. Ton is trots op de natuurgebieden in het Westland en weet te melden dat er in alle gebiedjes samen 500 soorten voorkomen. En dan heeft hij de exoten in de kassen echt niet meegerekend. 500 is een indrukwekkend aantal en alleen de duinen van Voorne scoren duidelijk hoger. Volgens Ton zorgt de verscheidenheid van de gebieden voor die rijkdom. Bovendien zijn de Westlandse duingebieden voor enkele soorten de noordgrens.

Een duinconsulent hoort te mopperen, want ze zijn er om de knelpunten in het duingebied te signaleren. Helaas valt er voor Ton veel te mopperen als we Hoek van Holland naderen.

"De gemeente, of eigenlijk deelgemeente, want het hoort nog bij Rotterdam, wil haar imago veranderen en meer en rijkere toeristen trekken. Hoek van Holland moet prestigieuzer en omhoog in de 'vaart der volkeren'". En de regels die de natuurgebieden hier horen te beschermen, worden daarvoor met voeten getreden of genegeerd. Het ergste is dat er nog geen bestemmingsplan is. Veel kleine stukjes groen in Hoek van Holland, die we echt hard nodig hebben als verbinding tussen de zee en het Staelduynse bos, worden zonder ophouden bedreigd. En we kunnen er zonder bestemmingsplan vaak maar weinig tegen doen!

Voorduin

Ton leidt je graag langs die stukjes, want ze worden ondergewaardeerd. Hij begint een eind van zee af, vlakbij de weg uit Den Haag. Daar ligt het Voorduin.

Ton: "Het is heel lang een prachtstukje geweest, zelfs al was het in eigendom bij de gemeente. Het was een reliëfrijk graslandje met bijvoorbeeld een enorme hoop walstrobremraap. Kort geleden liepen hier nog paarden, die hielden de boel kort en dat maakte het hier 'echt leuk'. Voor vlinderliefhebbers was het een interessant hoekje. Maar dat is voorbij en als we niet uitkijken voorgoed. De gemeente heeft het terrein tijdelijk aan een camping toegewezen. Dat leidde tot veel rotzooi, maar voor kamperen is dit terrein dit jaar nauwelijks gebruikt."

Aan de overkant van de weg naar het strand ligt het volgende leuke hoekje van Holland.

Ton: "We noemen dit het Zonnewindeduin. Helaas is het ook hier helemaal aan het verraaien. Het teruglopen van de konijnenstand heeft het slechte beheer nog een stukje daarmee geholpen."

Hij vertelt dat de deelgemeente hier villa's heeft gepland. Als ik door dit rustige hoekje in Hoek van Holland loop, krijg ik de indruk dat het hier heel mooi wonen moet zijn. Dat zal de bedenker van het villa-plan ook wel gedacht hebben, waarschijnlijk zonder zich te realiseren dat zoiets het einde van zo'n natuurgebiedje betekent. Ton onderbreekt mijn gedachten en vervolgt:

Ton van Schie op een ijskoude novemberdag (foto: Marcel Taal).

De duinen van Monster: een scherpe scheiding tussen natuur en cultuur (foto: Paul Paris).

“Het toezicht in Hoek van Holland is echt zorgwend. In de gemeente was het altijd al slecht, maar sinds kort is de bewaking op de terreinen van Defensie ook vrijwel verdwenen. Dat heeft de bunkers helemaal opengegooid voor de plaatselijke jeugd. Het is ongetwijfeld erg leuk spelen daar, maar enkele bunkers zijn toevallig wel een vleermuisreservaat. Ik ben heel bang voor de vleermuisenstand hier.

Je ziet dat het terugtrekken van de manschappen juist niet heeft geleid tot verbeteringen voor het duingebied. De gebouwen staan er nog en hetzelfde geldt voor de niet officiële camping van de personeelsvereniging of zo. Die camping is het meest schadelijke van de militaire aanwezigheid hier. Hij is gelegen midden in een vochtige duinvallei, waar bijenorchis hoort te staan in plaats van een caravan.

De Banken

Vanuit Hoek van Holland reizen we naar het noorden. Nog onder Monster liggen ‘de Banken’. Ik voel dat dit het gebied is dat Ton het meest na aan het hart ligt. Het is een vochtige vallei vlak achter de smalle zeereep. Vanaf het fietspad Den Haag - Hoek van Holland heb je al een prachtig uitzicht op dit vogelrijke stuk. Ton ziet kansen voor educatieve activiteiten, een informatiebord moet toch zo neergezet zijn door de beheerder? Maar met die beheerder ligt hij “overhoop”.

Ton: “Om te beginnen het meest onnodige. Het hoogheemraadschap millimetert de bermen tegenwoordig elke twee weken. dat is nergens voor nodig en het verwoest de planten van de duingraslanden. Dit zijn niet zo maar bermen, maar potentieel prachtige graslandjes. Gewoon laten groeien dus! Het maaien zou zijn om te voorkomen dat voorbijgangers hun afval in het hoge gras gooien, maar het hoogheemraadschap stort ondertussen wel zelf illegaal tuinafval aan de rand van ‘de Banken’”

Kustlokatie

Voor sommige kwesties in het Westland zijn de belangen voor de tuinder en de natuurbeschermer gelijk. Dat is zo bij de kustlokatie, een heet hangijzer. De woningnood in Zuid-Holland brengt het idee om land te winnen voor de kust van het Westland, het plan ‘Waterman’, steeds weer in de belangstelling. De tuinders hebben zich er ook tegen verzet en Ton legt uit waarom: “Een extra stuk land voor de kust beïnvloedt het klimaat aanzienlijk, want de zee ligt dan verder weg. Voor de kassenbouw is dat bijna net zo belangrijk als voor de duinvegetatie. Vlak bij zee maakt een kilometer tje west- of oostwaarts veel uit. Bij zee is het in de winter minder koud en in de zomer wat koeler. Dat scheelt twee keer in de energiekosten. Voor de duinplantjes is het natuurlijk helemaal een zaak van leven of dood. Zonder zeewind en verstuivingen worden die weggedrukt door soorten die meer landinwaarts voorkomen of soms duinvreemd zijn. Een kustlokatie zal de doodsteek zijn voor veel soorten hier.

Ik ben overigens steeds pessimistischer over die kustlokatie. De voorstellen worden alleen maar slechter. In oude plannen kan je nog redelijk wat ruimte voor de natuur terugvinden in het nieuw gewonnen land. Dat wordt steeds minder met de hoge grondprijzen van de kustlokatie. Het is ook voor tuinbouwers nauwelijks aantrekkelijk om daar grond te verwerven. Van het niet achteruit gaan van de natuur en de tuinders in dat plan geloof ik dus helemaal niets. Hoewel, de onzekere toekomst heeft er blijkbaar toe geleid dat, zelfs met een grondprijs van 70 gulden/m², een paar collega’s belangstelling zijn gaan tonen. Dat ik die interesse absoluut niet deel, had je vast al begrepen.”